

Politisk kontekst

Kvindes fortsatte underrepræsentation inden for politisk og økonomisk beslutningstagning er en relevant og vigtig udfordring for EU og medlemsstaterne. Ligestillingsindekset (The Gender Equality Index), som EIGE udviklede i 2013, måler de nuværende mangler for at kunne opnå fuld ligestilling inden for seks områder, hvoraf et er »magt«. Inden for dette område vurderes forskellen mellem kvinders og mænds repræsentation inden for politisk, social og økonomisk beslutningstagning. Baseret på de tilgængelige data havde dette område det laveste ligestillingsresultat med 38 point ud af 100 for EU, hvilket understreger, at kvinders underrepræsentation inden for magtstrukturer og beslutningstagning fortsat er et presserende problem.

Europa-Kommissionens nye strategi for ligestilling mellem kvinder og mænd 2010-2015

- definerer fremme af kvinder inden for beslutningstagning som et blandt seks prioriterede områder
- sigter mod at fremme ligestilling inden for beslutningstagning i almindelighed og i bestyrelser.

Kommissionens forslag til direktiv om ligestilling inden for økonomisk beslutningstagning (2012)

- fastsætter et mål på 40 % for det underrepræsenterede køn blandt direktører under toplederniveau i børsnoterede virksomheder i 2020
- kræver, at virksomheder med en lavere andel af det underrepræsenterede køn skal foretage deres udvælgelse på grundlag af en komparativ analyse, hvor man anvender kønsneutrale og utvetydige kriterier, og at man prioriterer det underrepræsenterede køn, når ansøgerne har de samme kvalifikationer
- forpligter børsnoterede virksomheder til at fastlægge deres egne mål for administrerende direktører
- styrker retfærdighed og gennemsigtighed ved udvælgelsesprocesser for bestyrelsesmedlemmer ved at presse virksomhederne til at overveje en større gruppe af kandidater.

Engagement fra civilsamfundet (2014)

- EWL's kampagner om »50/50« og »Parity Democracy and Active European Citizenship: No Modern European Democracy without Gender Equality«.
- Fremmede ligelig repræsentation af kvinder og mænd i alle europæiske institutioner for at bidrage til at placere kvinders rettigheder og ligestilling højt oppe på EU's politiske dagsorden.

- Undersøgte kønsbestemte uligheder ved udvælgelsen af kandidater og deres deltagelse ved Europa-Parlamentsvalget.

De strategiske mål for Beijinghandlingsplanen og EU-indikatorerne

- G.1.** Træffe foranstaltninger til at sikre kvinders lige adgang til og fulde deltagelse i magtstrukturer og beslutningstagning.
- G.2.** Øge kvinders mulighed for at deltage i beslutningstagning og ledelse.

Område G er blevet revideret to gange, af det finske formandskab for Rådet for Den Europæiske Union i 1999 og af det italienske formandskab i 2003. Man udviklede et sæt på 18 indikatorer til måling af andelen af kvinder og mænd i nøglepositioner/-organisationer og til vurdering af politikker til fremme af en bedre balance mellem kønnene i forbindelse med valg. Disse indikatorer har været vigtige for vurderingen af Område J »Kvinder og medier« og Område K »Kvinder og miljø«.

Konklusioner på EU-dækkende data

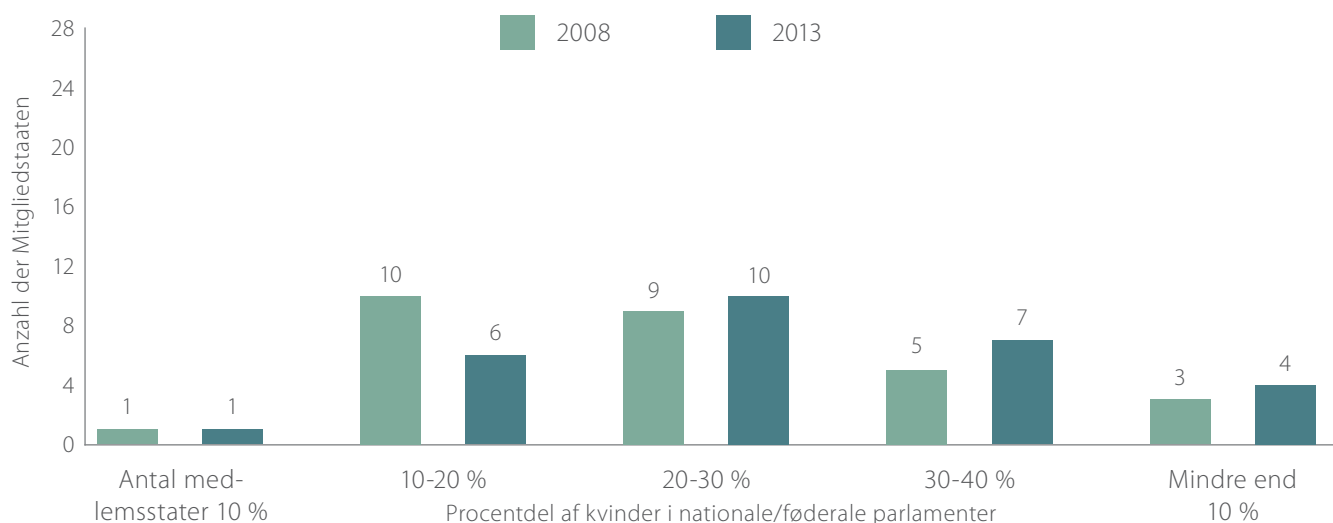
Langsomme fremskridt i kvinders deltagelse i nationale eller føderale beslutningstagende forsamlinger

Selv om man kan konstatere mindre stigninger i kvinders adgang til nationale/føderale parlamenter, sker det langsomt (stigning på 3 procentpoint til 27 % for etkammerssystemer/lavere forsamlinger mellem 2008 og 2013). I gennemsnit sidder kvinder kun på en tredjedel af pladserne i politiske forsamlinger med beslutningskompetencer i EU-28 og på mindre end 30 % af pladserne i føderale/nationale parlamenter i halvdelen af medlemsstaterne. I medlemsstater med regionale parlamenter lå kvindernes samlede repræsentation i 2013 på 32 %.

I lokalforamlinger (regioner og kommuner) sad kvinder i 2013 på 32 % af pladserne i EU. Den højeste procentdel kunne iagttages i Sverige (43 %) efterfulgt af syv andre medlemsstater, hvor kvinderne sad på mere end 30 % af pladserne.

ANTAL EU-MEDLEMSSTATER FORDELT PÅ KVINDERS REPRÆSENTATION I NATIONALE/FØDERALE PARLAMENTER, 2008 OG 2013

Kilde: Europa-Kommissionen, database om kvinder og mænd i beslutningstagning.

Kvinder deltager i stigende grad i beslutningstagningen i de europæiske institutioner

Kvindes repræsentation i Europa-Parlamentet (EP) er steget langsomt, men støt igennem de seneste 35 år (fra 16 % i 1979 til 37 % i 2014). De er dog stadig underrepræsenteret som medlemmer og næstformænd for EP (3 ud af 14).

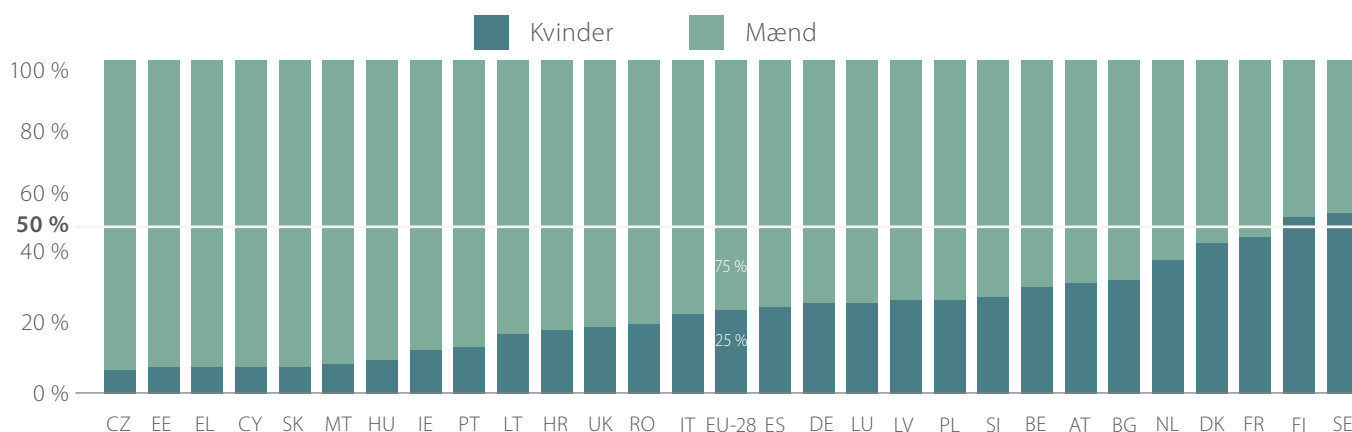
Kvinder har 33 % af de administrative stillinger på niveau 1 og 39 % på niveau 2 og udgjorde 32 % af kommissærerne i 2013, mens Den Europæiske Centralbank ikke har haft en kvindelig præsident siden 2010. EU-Domstolen har oplevet en mindre stigning i antallet af kvindelige dommere siden 2008 (11 % til 15 %) i modsætning til Den Europæiske Unions Ret, hvor der skete et fald fra 44 % til 22 %.

Mænd er overrepræsenteret i de fleste nationale regeringer

Kvinder udgør kun en fjerdedel af ministre og viceministre i EU. I bare to medlemsstater sidder kvinder på 50 % af alle ministerposter og 40 % i tre andre.

Mellem 2008 og 2013 har andelen af kvinder, der har bestemte ministerporteføljer, ændret sig. I 2013 bestred kvinderne færre grundlæggende (20 % til 18 %) og sociale og kulturelle (40 % til 38 %) poster og flere økonomiske (17 % til 24 %) samt infrastrukturelle (24 % til 25 %) ministerposter.

KVINDERS POLITISKE REPRÆSENTATION I NATIONALREGERINGER FORDELT PÅ MEDLEMSSTATER, 2013

Kilde: Europa-Kommissionen, database om kvinder og mænd i beslutningstagning.

Lovgivningsmæssige foranstaltninger og selvregulering kan fremskynde ligestillingen inden for politisk beslutningstagning

Kønkvoter for kandidater kan øge kvindernes repræsentation. I 2013 anvendte man lovfastsatte kvoter i syv medlemsstater, og i 13 anvendte man frivillige kvoter. For nylig har Irland og italienske regioner indført lovfastsatte kvoter.

Betydelig stigning i antallet af kvinder i højtstående stillinger i nationale offentlige myndigheder

Samlet set udgør kvinderne i 2013 mere end en tredjedel af alle offentlige tjenestemænd med niveau 2-funktioner (39 %) sammenlignet med 34 % i 2008. Kvinder er i mindre grad repræsenteret på niveau 1 i administrationen med 30 %

(28 % i 2008). De største stigninger fandt sted inden for de sociale kulturelle funktioner med en stigning fra 35 % til 41 % på niveau 1 og fra 42 % til 49 % på niveau 2.

Langsom forbedring i kvinders adgang til positioner som højesteretsdommere

Kvinder er fortsat underrepræsenteret blandt højesteretsdommere, idet der kun er sket en beskedent stigning på 3 procentpoint til 35 % siden 2008. Selv om kvinderne udgør halvdelen af dommerne i seks medlemsstater, udgør de mindre end 9 % i to andre.

Beskedent fremskridt i kvinders tilstedeværelse inden for økonomisk beslutningstagning og i bestyrelser for børsnoterede virksomheder

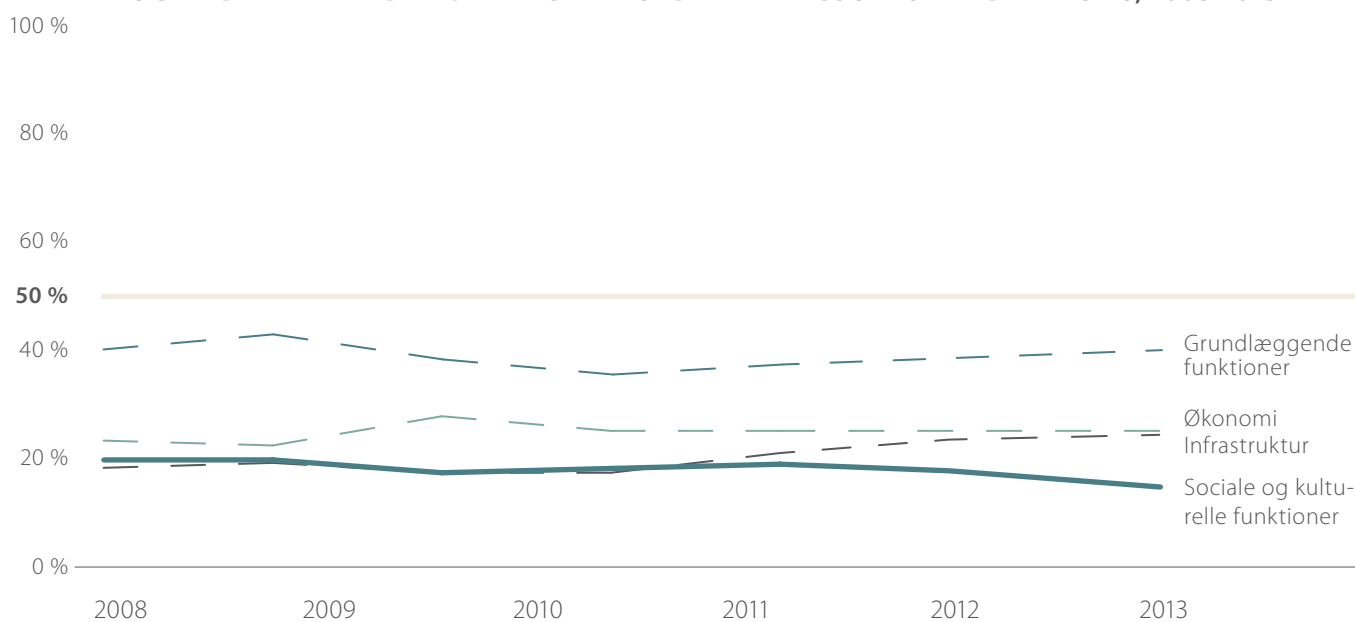
Kvinders adgang til økonomisk beslutningstagning stiger kun langsomt. I 2013 indtog kvinder kun hver femte plads i de nationale centralbankers beslutningstagende organer i EU, mens bestyrelserne i fem medlemsstater var fuldstændig mands-

dominerede. Blandt de administrerende direktører (CEO) i de største børsnoterede virksomheders direktioner var der ingen kvinder i 13 medlemsstater sammenlignet med 15 medlemsstater i 2008. Selv om kvindernes repræsentation blandt bestyrelsesformænd og menige bestyrelsesmedlemmer i de største børsnoterede virksomheder i EU ligger lidt højere, er de underrepræsenteret med henholdsvis kun 12 % og 19 % af pladserne.

Arbejdsmarkedets parter på EU-niveau arbejder aktivt for at fremme kvinder i topstillinger

Antallet af kvindelige formænd for faglige organisationer er ikke steget nævneværdigt siden 2008, og kvinders repræsentation i deres respektive bestyrelser ligger fortsat lavt. Kvinders repræsentation som formænd og næstformænd for arbejdsgiverforeninger er blevet bedre. Blandt de 60 formænd for EU's arbejdsgiverorganisationer er de otte kvinder sammenlignet med én i 2008, og kvinderne har 17 % af pladserne i de ledende organer i modsætning til 9 % i 2008.

PROCENTDEL AF KVINDELIGE MINISTRE FORDELT PÅ RESSORTOMRÅDER I EU-28, 2008-2013

Kilde: Europa-Kommissionen, database om kvinder og mænd i beslutningstagning.

Nyttige initiativer

Adskillige medlemsstater (AT, DK, IE, IT, PL, PT) udtrykte støtte til **EU's initiativ om lovbestemte kvoter** for bestyrelser. Danmark har f.eks. udsendt en anbefaling om konkrete mål for bestyrelser. Andre lande som Belgien, Tyskland og Østrig har for nylig vedtaget eller vil snart vedtage lovgivning om kønskvoter for bestemte virksomheder. I Italien iværksatte man oplysningskampagnen »Kønskvoter. Et mere afbalanceret land har en bedre fremtid« for at underbygge loven fra 2011 om kvinders deltagelse i bestyrelser, og der blev vedtaget en lov (lov nr. 120/2011), der har til formål at øge andelen af kvinder i bestyrelser for offentlige virksomheder. I Polen ventes alle tilsynsorganer, som er udvalgt af finansministeren, at bestå af 30 % kvinder i 2015. I Portugal forventes private virksomheder siden ministerrådets beslutning fra 2012 at iværksætte ligestillingsplaner. Siden 2013 har man i den nye lov krævet, at alle administrative organer og tilsynsorganer i statsejede virksomheder skal have både kvindelige og mandlige medlemmer. I Spanien har 31 virksomheder indgået samarbejdsaftaler med ministeriet for sundhed, socialtjenester og ligestilling, herunder målet om, at der inden for en fireårig periode skal være 20 % kvinder i topledelsen og i de styrende organer, eller at andelen af kvinder skal øges med 5 procentpoint. »Promociona«-projektet, som blev gennemført i samarbejde med erhvervsorganisationer, bestod i, at virksomheder blev inddraget i udvælgelse og fremme af kvindelige talenter blandt deres medarbejdere. Projektet opfordrede til uddannelse, skabelse af netværk og coaching.

FREMSKRIDT OG FORHINDRINGER PÅ OMRÅDE G: KVINDER INDEN FOR BESLUTNINGSTAGNING

FREMSKRIDT

- Betydningen af kvinders adgang til beslutningstagning er blevet mere synlig.
- Kvinders deltagelse er steget en smule.
- Indførelsen af ligestillingslove/lovbestemte kvoter styrker medlemsstaternes engagement i øget ligestilling.
- Initiativer på EU-niveau som det foreslåede direktiv om en 40 % kvote for kvinder på menige bestyrelsesposter har til formål at forbedre kønsfordelingen.
- Arbejdsmarkedets parter spiller en rolle med hensyn til at forbedre kvinders adgang til beslutningstagende organer.
- Andelen af kvinder blandt højtstående embedsmænd og højesteretsdommere er steget en smule.

FORHINDRINGER

- Kvinder optager under en tredjedel af pladserne i EU's politiske beslutningsorganer og endnu færre på de øverste niveauer.
- Andelen af kvinder i nationale regeringer er kun steget i begrænset omfang.
- Offentlige/private økonomiske institutioner og finansieringsinstitutioner er næsten udelukkende mandsdominerede.
- Ingen betydelig stigning i andelen af kvinder i de styrende organer i de europæiske arbejdstagerorganisationer.
- Kvinder er overrepræsenterede på de mellemliggende niveauer inden for den offentlige administration og i sektorer, der er knyttet til kvinders traditionelle roller.

Vejen frem for EU

- Udforme og gennemføre effektive politiske foranstaltninger (og lovgivning, når dette er hensigtsmæssigt) for at bryde »glasloftet« inden for større økonomiske strukturer, navnlig med en offentlig profil.
- Overveje og eventuelt gennemføre effektive strategier og redskaber (f.eks. kønskvoter) for at opnå balance mellem kønnene ved valg og udnævnelse til positioner i vigtige politiske strukturer.
- Arbejde med og afvikle normer, holdninger og stereotyper på ligestillingsområdet, der hindrer den ligelige repræsentation på beslutningstagende poster inden for det politiske, økonomiske og sociale område.
- Tilskynde arbejdsmarkedets parter og relevante interessenter til at samarbejde om aktivt at fremme kvinders lige adgang til de beslutningstagende organer.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu bündeln und zu verknüpfen. Es erleichtert interessierten Personen einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3

doi:10.2839/1885

MH-04-15-022-DE-N

MISSING TRANSLATION